

27863 Betalingsverkeer

31066 Belastingdienst

31934 Douane

Nr. 143 Brief van de minister van Financiën

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 december 2024

Het ministerie van Financiën heeft het betalingsverkeer van de Belastingdienst, Dienst Toeslagen en Douane in 2024 openbaar Europees aanbesteed. Ik heb dit onderdeel van het betalingsverkeer van het Rijk laten aanbesteden omdat de bestaande overeenkomst in 2026 afloopt. Middels deze brief informeer ik uw Kamer over de uitkomst van deze aanbesteding en recente ontwikkelingen die betrekking hebben op het betalingsverkeer van het Rijk.

Uitkomst van de aanbesteding

De recent uitgevoerde aanbesteding van het betalingsverkeer van de Belastingdienst, Dienst Toeslagen en Douane is voor het eerst opgedeeld in twee percelen. Het eerste perceel (A1) bestaat uit de dienstverlening voor de Belastingdienst en de Dienst Toeslagen. Het tweede perceel (A2) bestaat uit de dienstverlening voor de Douane. Om de betrouwbaarheid van deze dienstverlening te borgen, fungeren de betrokken banken daarnaast als stand-by voor elkaar.

Perceel A1 is gegund aan Rabobank, perceel A2 aan ING Bank. Dit betekent dat de Belastingdienst en Dienst Toeslagen per 1 mei 2026 overgaan van ING Bank naar Rabobank. Dit heeft impact op burgers, bedrijven en andere belanghebbenden, omdat de rekeningnummers waar burgers en bedrijven geld van overgemaakt krijgen of aan moeten betalen zullen wijzigen. Ik begrijp dat dit lastig kan zijn voor burgers en bedrijven. Ik zal er daarom voor zorgen dat er actief gecommuniceerd wordt over de overstap naar Rabobank. Hierbij zal extra oog zijn voor de kwetsbare groepen in de samenleving.

Opzet van de aanbesteding

Betalingsverkeer van de Belastingdienst, Dienst Toeslagen en Douane is een vitaal proces voor burgers en bedrijven en het functioneren van de Nederlandse staat en daarmee de samenleving. Mede daarom is het betaal- en effectenverkeer onderdeel van de Nederlandse vitale infrastructuur. Het betalingsverkeer van de rijksoverheid heeft baat bij een robuuste en efficiënte inrichting. Het borgen van de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening van onze leveranciers is de kern van de aanbesteding.

Om de betrouwbaarheid te garanderen en verder te verbeteren heeft mijn voorganger besloten om een multibankconstructie met stand-by faciliteit toe te passen in deze aanbesteding. Dit betekent dat de dienstverlening belegd wordt bij twee banken in plaats van bij één. De ene bank voert het betalingsverkeer van de Belastingdienst en Dienst Toeslagen uit, de andere bank is verantwoordelijk voor het betalingsverkeer van de Douane. Beide banken fungeren als stand-by voor elkaar. Het voordeel hiervan is dat de dienstverlening van de ene bank over kan worden gezet naar de andere bank indien dit noodzakelijk of wenselijk is. Dit wordt de stand-by faciliteit genoemd. Multibanking zorgt voor een drastische verkorting van de overstaptijd van dienstverlener van ongeveer 2,5 jaar naar enkele maanden. Een overstap dient zorgvuldig en ordentelijk te verlopen. Een overstap zal alleen ingezet worden in het geval van een noodsituatie waarin de huisbank (langdurig) niet functioneert of als het wenselijk wordt bevonden om over te stappen. Dit kan bijvoorbeeld wanneer opzeggingsgronden van het contract worden geraakt, zoals bij een ernstige beroepsfout.

In de aanbesteding zijn 70% van de punten toebedeeld aan de kwaliteit die de inschrijver kan leveren. 30% van de punten kon worden behaald aan de hand van de prijsstelling voor de dienstverlening.

De belangrijkste strategische doelen van de aanbesteding waren de volgende:

- een doelmatig betalingsverkeer door middel van automatisering;
- één overheid: uniformiteit van de gebruikte producten en diensten;
- een robuuste dienstverlening;
- een integere dienstverlening: maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering en het voorkomen van ernstige beroepsfouten bij een bank;
- veilig betalingsverkeer in de gehele keten van betaler tot het Rijk en vice versa;

- het bieden van een duurzaam interessante opdracht voor marktpartijen;
- een hoge kwaliteit betaalproducten en dienstverlening;
- actuele en relevante betaalproducten; en
- gemakkelijk betalen aan of ontvangen van de Belastingdienst, Dienst Toeslagen en Douane voor iedereen.

Zoals in het algemeen van toepassing bij Rijksinkoop zijn de gangbare Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)-eisen en wensen van toepassing bij deze aanbesteding. Beide banken voldoen aan de gestelde eisen en wensen hieromtrent. Deze eisen en wensen zijn onder andere dat de inschrijver bij de top-25% meest duurzame financieel dienstverleners behoren. Daarnaast wordt verwacht dat de inschrijver een verklaring van het respecteren van de mensenrechten ondertekent en verklaart niet te investeren in clustermunie. Verder wordt verwacht dat inschrijvers een beheerst beloningsbeleid voeren, hierover extern rapporteren en dat de bank bijdraagt aan het behalen van de in 2019 afgesproken klimaatdoelen die voortvloeien uit het Parijsakkoord.

Recente ontwikkelingen: periodieke rapportage Kasbeheer

Op 13 november 2024 heb ik de periodieke rapportage Kasbeheer aan uw Kamer aangeboden (Kamerstuk 31 935, nr. 89). Dit beleidsonderzoek behelst schatkistbankieren en het betalingsverkeer van het Rijk en ziet op de jaren 2018-2023. De periodieke rapportage concludeert dat het betalingsverkeer van het Rijk stabiel en betrouwbaar is geweest in de afgelopen jaren. Daarnaast bleken de kosten van dienstverlening acceptabel, met name in verhouding tot de omvang en complexiteit van de opdracht.

Een verbeterpunt voor de doeltreffendheid is het verhogen van het aantal inschrijvingen van banken op de aanbestedingen. De huidige complexe eisen en wensen verminderen de marktconformiteit van de opdracht, waardoor het voor verschillende potentiële dienstverleners lastig is om zich in te schrijven. Dit is bijvoorbeeld het geval vanwege de uitgevraagde producten en veiligheids- en Maatschappelijk Verantwoorde Ondernemen (MVO)-eisen. Minder inschrijvingen van banken kunnen ertoe leiden dat het Rijk afhankelijk wordt van een klein aantal dienstverleners, wat in theorie de kosten kan doen stijgen. Tevens heeft de marktconcentratie van het Nederlandse bankenlandschap een negatief effect op het potentieel aantal Nederlandse banken dat de opdracht uit kunnen voeren.

De periodieke rapportage beschrijft mogelijke maatregelen om de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid omtrent het betalingsverkeer van het Rijk te borgen en verder te verbeteren. Bij toekomstige aanbestedingen zal ik blijven zoeken naar manieren om de betrouwbaarheid en continuïteit te borgen en verder te verbeteren. Naast een multibankconstructie kan dit bijvoorbeeld gedaan worden door middel van het uitgeven van specifieke Rijks-IBAN-nummers. Dit heeft als doel de doorlooptijd van het veranderen van dienstverlener te verkorten. Het kabinet is voornemens te onderzoeken hoe toetredingsbarrières tot de aanbesteding voor banken verminderd kunnen worden. Het wegnemen van deze barrières kan bijdragen aan het realiseren van een breder speelveld van aanbieders en kan zorgen voor competitievere prijzen en een hogere kwaliteit door verbeterde marktwerking. Het huidige speelveld is beperkt door het grote volume betalingen en de complexiteit van de opdracht. In lijn met het bovenstaande is het kabinet voornemens om de bestaande perceelverdeling nader te evalueren en om waar mogelijk en efficiënt te sturen op productgericht aanbesteden.

Conclusie

De aanbesteding van het betalingsverkeer van de Belastingdienst, Dienst Toeslagen en Douane is succesvol uitgevoerd. De aanbesteding heeft geresulteerd in twee dienstverleners, Rabobank en ING Bank, respectievelijk voor het perceel betalingsverkeer van de Belastingdienst en Dienst Toeslagen en het perceel betalingsverkeer voor de Douane. Met de twee banken zullen de komende periode implementatieplannen worden opgesteld, zodat we per 1 mei 2026 een soepele overgang kunnen maken voor de Belastingdienst en Toeslagen. Daarnaast zullen we de komende periode gebruiken om de burgers en bedrijven van Nederland op allerlei mogelijke manieren actief te informeren over de wijziging en wat dit voor hen zal gaan betekenen.

In de eerste helft van 2025 informeer ik uw Kamer nader over mogelijke beleidsvoornemens die voortvloeien uit de periodieke rapportage Kasbeheer (Kamerstuk 31 935, nr. 89) die op 13 november is aangeboden aan uw Kamer.

De minister van Financiën,
E. Heinen